

Załącznik

do Uchwały nr LVI/382/2018

Rady Miejskiej w Reszlu

z dnia 24.05.2018 r.

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI W LATACH
2014-2017**

Niniejsze sprawozdanie odnosi się do dokumentu Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 dla gminy Reszel, przyjętego Uchwałą Nr LII/327/2014 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie: przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Reszel na lata 2014-2017”. Zgodnie z ustawą o Ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2187 z późn. zm.) z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Burmistrz sporządza sprawozdanie, które przedstawia Radzie Gminy. Z racji przyjęcia programu w roku 2014, sprawozdanie końcowe obejmuje wszystkie lata jego obowiązywania - od roku 2014 do roku 2017.

Generalnym celem w/w Programu jest zahamowanie degradacji substancji zabytkowej, zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie atrakcyjnego wizerunku gminy Reszel. Należy zwrócić uwagę, iż jest to pierwszy tego typu dokument całościowo traktujący o tematyce ochrony dziedzictwa kulturowego, a jego perspektywa realizacji działań jest długofalowa i powinna zostać ujęta również w kolejnych aktualizacjach dokumentu. Stąd nie wszystkie zaplanowane działania zostały jak dotąd w pełni zrealizowane, przede wszystkim wskutek niedostatecznych środków finansowych, ale i w związku z ich ewaluacją i dostosowaniem do polityki Gminy oraz zmieniających się przepisów prawnych. Jest to o tyle istotne, że większość zadań określonych w programie realizowana jest w wyniku działań władz samorządowych, w obszarze zagadnień o charakterze organizacyjno-prawnym, promocyjno-edukacyjnym, finansowym a także renowacyjnym i inwestycyjnym. Gmina nie ma natomiast instrumentów kontrolnych dla realizacji inwestycji przy obiektach będących w posiadaniu innych podmiotów, takich jak parafie czy osoby prywatne.

W roku 2006 przez Radę Miejską w Reszlu została podjęta Uchwała Nr XL/228/06 z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie: zasad przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanym na terenie Gminy Reszel, zmiana uchwalona Uchwałą Nr L/277/2010 z dnia 28 października 2010 r., która w przejrzysty sposób określała zasady udzielania dotacji. W 2017 r. została uchwalona przez Radę Miejską Uchwała Nr XXXIX/272/2017 z dnia 29.06.2017 r. w sprawie określenia zasad przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanych na terenie

Gminy Reszel. W związku z podjęciem tej uchwały traci moc Uchwała Nr L/277/2010 z dnia 28 października 2010 r.

W Programie określone zostały zadania, które ma do zrealizowania Gmina Reszel, w celu finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków, krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Zadania te obejmują także organizację działań edukacyjnych wobec miejscowej społeczności. Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przedmiotowy Program, ma na celu w szczególności:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

a także:

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami gminy, w tym także rozróżnienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa i figurujących w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Program zawiera 11 rozdziałów:

1. Wstęp.
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.
3. Przedmiot ochrony prawnej.
4. Formy ochrony prawnej zabytków.

5. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.
6. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.
7. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy – analiza SWOT.
8. Założenia gminnego programu opieki nad zabytkami.
9. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.
10. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.
11. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zgodnie z zapisami dokumentu realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców gminy, w celu wywołania w nich pożądaných zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Reszel wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne, koordynacji i kontroli.

1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
- dokumenty wydane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwały Rady Miejskiej – np. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

2. Instrumenty finansowe:

- dotacje,
- subwencje,
- dofinansowania.

3. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla programu poprzez sprawną komunikację,
- edukacja i tworzenie świadomości potrzeby istnienia i ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
- współpraca z organizacjami społecznymi.

4. Koordynacja i kontrola:

- gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- wewnętrzne okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu.

Uruchomienie podanych instrumentów wymaga od władz i społeczności lokalnej inicjatywy i konkretnych działań, które są prowadzone w wielu sferach działalności, w tym:

- wykorzystanie istniejących przepisów prawnych związanych z polityką ochrony zabytków w celu przygotowania efektywnej polityki ochrony środowiska kulturowego w gminie,
- wykorzystanie regionalnych programów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami dla realizacji gminnego programu (programy na poziomie powiatu, województwa oraz kraju),
- pozyskiwanie wszelkich dostępnych źródeł finansowania opieki nad zabytkami i realizacji zadań określonych w tym programie,
- włączenie problematyki związanej z opieką nad zabytkami do planistycznych opracowań związanych z zagospodarowaniem przestrzennym gminy,
- tworzenie opracowań planistycznych odpowiednio dla potrzeb ochrony zabytków oraz sporządzanie analiz i oceny skutków wpływu planowanych działań inwestycyjnych na środowisko kulturowe gminy,
- koordynowanie działań prowadzonych w stosunku do środowiska kulturowego na terenie gminy,
- pozyskanie poparcia społecznego dla działań związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami,
- efektywne zarządzanie programem,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.

2. Sposób realizacji celów programu w latach 2014-2017

Podkreślić należy, iż zdecydowana większość obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków nie stanowi własności Gminy Reszel. W związku z tym gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad nimi. Natomiast działania pośrednie, wynikające z ustawy o ochronie zabytków oraz polityki prowadzonej przez gminę sprowadzają się do:

- promowania najcenniejszych zabytków z terenu gminy,
- uwzględniania dziedzictwa kulturowego przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wspierania poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z ich właściwym użytkowaniem i utrzymaniem,
- kształtowania społecznej potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego,
- edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez:
 - prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony zabytków na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych,
 - popularyzację wszelkiego rodzaju konkursów promujących wiedzę z zakresu szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

3. Cele i kierunki działań gminnego programu opieki nad zabytkami

W treści programu znalazł się szereg celów i kierunków działań, które stanowią wytyczne dla całokształtu polityki gminnej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Gminy Reszel. Należą do nich:

CEL GŁÓWNY 1 – BUDOWANIE MARKI NA ARENIE KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OPARCIU O BOGACTWO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Cel szczegółowy 1.1 Rozwój produktów turystycznych opartych na walorach dziedzictwa kulturowego.

Cel szczegółowy 1.2 Wykorzystanie Internetu i multimediiów w celu nowoczesnej promocji walorów zabytkowych.

Cel szczegółowy 1.3 Wzrost popularności wśród turystów z zagranicy.

Cel szczegółowy 1.4 Promocja na forum krajowym i zagranicznym.

Cel szczegółowy 1.5 Wykorzystanie uczestnictwa w międzynarodowej sieci miast Cittaslow.

CEL GŁÓWNY 2 – DBAŁOŚĆ O ZACHOWANIE ISTNIEJĄCYCH WALORÓW ZABYTKOWYCH

Cel szczegółowy 2.1 Organizacja zasad wsparcia dla rewaloryzacji obiektów zabytkowych.

Cel szczegółowy 2.2 Bezpośrednie wsparcie dla rewaloryzacji obiektów zabytkowych z budżetu Gminy.

Cel szczegółowy 2.3 Odpowiednia ekspozycja i promocja najcenniejszych obiektów.

Cel szczegółowy 2.4 Dbalność o ład przestrzenny i krajobraz kulturowy w Gminie.

Cel szczegółowy 2.5 Określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych.

Cel szczegółowy 2.6 Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego.

4. Realizacja celów gminnego programu opieki nad zabytkami w latach 2014-2017

Gmina Reszel corocznie przeznaczają w ramach własnych środków budżetowych środki w rozdziale 92120 na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. W latach 2014-2017 powyższe środki przedstawiały się następująco:

Rok 2014 - 50.000,00 zł

Rok 2015

- 25.000,00 zł

Rok 2016

- 30.000,00 zł

Rok 2017

- 30.000,00 zł

W ramach powyższych działań z rozdziału 92120 zrealizowano/dofinansowano następujące inwestycje za kwoty:

Rok 2014

Lp.	Wystawca	Data wystawienia	Nr faktury lub innego dokumentu	Opis	Kwota dotacji *
1	Gmina Reszel	20.05.2014	Umowa Nr 50 TB-GKM.4127.2.2014	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków - XIV – wiecna plebania przy ul. Słowackiego 1 w Reszlu	20 000,00
2	Gmina Reszel	20.05.2014	Umowa Nr 51 TB-GKM.4127.2.2014	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków - gotycka szafa bibliot. odnaleziona w kościele parafialnym w Reszlu	15 000,00
3	Gmina Reszel	20.05.2014	Umowa Nr 52 TB-GKM.4127.2.2014	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków - Zamek Biskupów Warmińskich z XIV/XVI w. w Reszlu	5 000,00
4	Gmina Reszel	04.08.2014	Umowa Nr TB-GKM.4127.6.2014	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – kościół parafialny w Leginach	10 000,00
Razem:					50 000,00

Rok 2015

Lp.	Wystawca	Data wystawienia	Nr faktury lub innego dokumentu	Opis	Kwota dotacji *
1	Gmina Reszel	19.05.2015	Umowa Nr 49 TB.4125.3.2015.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nazwa zadania: „ XIV/XV– wieczna plebania przy ul. Słowackiego 1 w Reszlu, pokrycie dachów, prace konserwatorsko-restauratorskie elewacji, wnętrz i posadzek drewnianych – kontynuacja ”	15 000,00
2	Gmina Reszel	19.05.2015	Umowa Nr 50 TB.4125.4.2015.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nazwa zadania: „ Prace konserwatorskie obrazu Św. Piotra i Pawła autorstwa Antoniego Blanka, z dolnej kondygnacji ołtarza głównego w kościele p.w. Św. Piotra i Pawła w Reszlu ”.	10 000,00
Razem:					25 000,00

Rok 2016

Lp.	Wystawca	Data wystawienia	Nr faktury lub innego dokumentu	Opis	Kwota dotacji *
1	Gmina Reszel	28.06.2016	Umowa Nr 73 TB.4125.6.2016.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nazwa zadania: „ Reszel, Zamek Biskupów Warmińskich XIV/XVI w, remont dachów- kontynuacja. Skrzydło południowe, prace remontowe dachu – etap 1 ”.	10 000,00 zł
2	Gmina Reszel	30.06.2016	Umowa Nr 74 TB.4125.6.2016.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nazwa zadania: „ XIV/XV – wieczna plebania przy ul. Słowackiego 1 w Reszlu, prace konserwatorsko-restauratorskie elewacji południowej, stropów drewnianych i wnętrz ”	5 000,00 zł
3	Gmina Reszel	28.06.2016	Umowa Nr 75 TB.4125.6.2016.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nazwa zadania: „ Prace konserwatorskie i restauratorskie złoconej ramy obrazu Św. Piotra i Pawła autorstwa Antoniego Blanka, z dolnej kondygnacji ołtarza głównego w kościele p.w. Św. Piotra i Pawła w Reszlu ”	10 000,00 zł
4	Gmina	24.08.2016	Umowa Nr 91 TB.4125.6.2016.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do	5 000,00 zł

	Reszel			rejestr zabytków. Nazwa zadania: „XIV/XV – wieczna plebania przy ul. Słowackiego 1 w Reszlu, prace konserwatorsko-restauratorskie elewacji południowej, stropów drewnianych i wnętrz – kontynuacja”	
Razem					30.000,00 zł

Rok 2017

Lp.	Wystawca	Data wystawienia	Nr faktury lub innego dokumentu	Opis	Kwota dotacji *
1	Gmina Reszel	16.10.2017	Umowa Nr 144 TB.4125.7.2017.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nazwa zadania: „ Remont elewacji budynku klasztornego przy ul. Słowackiego 11- wykonanie prac konserwatorsko-restauratorskich przy tynkach zewnętrznych z odtworzeniem historycznej kolorystyki ścian ”.	5 000,00 zł
2	Gmina Reszel	16.10.2017	Umowa Nr 143 TB.4125.7.2017.GKM	Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nazwa zadania: „ Reszel, plebania (XIV/XV w.): kontynuacja, prace konserwatorsko-restauratorskie przypór muru gotyckiego elewacji południowej ”	25 000,00 zł
Razem					30.000,00 zł

W ramach realizacji pozostałych działań zapisanych w Programie Gmina Reszel przekazywała środki budżetowe, jak następuje:

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z REWALORYZACJĄ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

W roku 2014 Gmina Reszel przystąpiła do realizacji zadania pn. Przebudowa alejek pieszo – jezdnych na Cmentarzu Komunalnym w Reszlu wraz z odprowadzeniem wód opadowych z ich powierzchni. Zadanie zakończono w 2014 r. Łączny koszt zadania: 513 411,71 zł. Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Gmina Reszel w roku 2015 przystąpiła do realizacji zadania inwestycyjnego pn. Przebudowa ogrodzenia na Cmentarzu Komunalnym w Reszlu od strony ul. Adama Mickiewicza. Zadanie zostało zakończone w roku 2016. Łączny koszt zadania: 190.287,68 zł

Pod koniec roku 2013 zakończony został I etap remontu budynku Miejskiego Ośrodka Kultury w Reszlu. Inwestorem był MOK w Reszlu. Koszt robót budowlanych - 479.884,50 zł. Zadanie współfinansowane było ze środków Ministerstwa Kultury.

W roku 2010 Gmina Reszel zakończyła budowę iluminacji świetlnej kościoła p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Reszlu. Koszt zadania 115.399,61 zł.

Gmina Reszel w II kwartale 2017 r. przystąpiła do II etapu prac remontowo – konserwacyjnych budynku Miejskiego Ośrodka Kultury w Reszlu na cele aktywizacji społeczno – zawodowej. Przewidywany koszt prac remontowych zgodnie z umową z wykonawcą – etap II: 3.370.000,00 zł. Zadanie realizowane jest przy udziale Środków Unijnych. Planowany termin zakończenia prac - III kwartał 2018 r.

W 2016 r. Gmina Reszel wykonała prace w zabytkowej kamienicy przy ul. Reymonta 1-4 w Reszlu polegające na zmianie sposobu użytkowania lokali usługowo - handlowych na lokale mieszkalne. Całkowity koszt inwestycji: 121.195,36 zł.

W 2016 r. przeprowadzono remont dachu budynku Ratusza przy ul. Rynek w Reszlu. Koszt remontu 3.910,13 zł.

W latach 2016 - 2017 Gmina Reszel podpisała umowę na nadzór konserwatorski nad zabytkami znajdującymi się na terenie Gminy Reszel w zakresie opracowania dla wskazanych zabytków, programów zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości. Wartość umowy: 29.520,00 zł (2016 r. - 11.808,00 zł, 2017 r. - 17.712,00 zł).

Opracowano również dokumentację na termomodernizację zabytkowej części budynku przy ul. B. Chrobrego 5A w Reszlu – koszt dok. 29.520,00 zł.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z REWITALIZACJĄ ZABYTKOWEGO UKŁADU URBANISTYCZNEGO W RESZLU

Prowadzenie działań przez Gminę Reszel przy obiektach zabytkowych na terenie miasta Reszel było ściśle powiązane z Lokalnym Programem Rewitalizacji oraz innymi dokumentami planistycznymi (Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Reszel, wsi Św. Lipka i drogi pielgrzymkowej Reszel – Św. Lipka). Gmina wykonała szereg prac przy zabytkach na obszarze rewitalizowanym których realizacja służy przeciwdziałaniu degradacji wyznaczonego obszaru w mieście.

Gmina w 2014 roku przystąpiła do Kętrzyńskiego Obszaru Funkcjonalnego (KOF). W ramach działań KOF zostały opracowane dokumentacja projektowe na remont dachu i stropu nad pięciem zabytkowego Ratusza w Reszlu oraz dokumentacja na przywrócenie wartości przyrodniczo – architektoniczno – użytkowych Parku Miejskiego w Reszlu. W roku 2016 przeprowadzono mały remont dachu Ratusza w zakresie wymiany orynnowania. Prace budowlane związane z przywróceniem wartości przyrodniczo – architektoniczno – użytkowych Parku Miejskiego w Reszlu Gmina planuje w roku 2019 r. - Gmina na ten cel pozyskała środki unijne w ramach programu rewitalizacji.

Gmina Reszel podjęła również działania związane z opracowaniem dokumentacji projektowej na rewitalizację ulicy Podzamcze w Reszlu poprzedzoną badaniami archeologicznymi, dokumentację projektową na zabezpieczenie osuwających się skarp w

Parku Miejskim, dokumentację projektową na remont budynku MOK w Reszlu. Przeprowadzono remonty nawierzchni chodników i jezdni dróg powiatowych i gminnych w obrębie obszaru rewitalizowanego, wykonano prace mające na celu poprawę funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej na cmentarzu komunalnym w Reszlu (remont alejek i ogrodzenia na cmentarzu), wykonano remont elewacji budynku przy ul. Rynek, wykonane zostały prace remontowe budynku MOK w Reszlu – etap I. Etap II inwestycji ruszył w II kwartale 2017 r. Planowane zakończenie III kwartał 2018 r. Prace związane z rewitalizacją ul. Podzamcze gmina planuje zrealizować w 2019 r. a prace budowlane związane z zabezpieczeniem osuwających się skarp w Parku Miejskim przewidziano na lata 2018-2019.

Gmina udzielała również dotacji na prace konserwacyjne przy obiektach zabytkowych na terenie gminy. Środki jakie gmina przeznaczyła na realizację powyższych zadań w latach 2014-2015 to koszt ok. 500 000,00 zł. Z kolei w latach 2016-2017 przekazano ok. 250.000,00 zł.

Gmina regularnie wykonuje bieżące pielęgnacje cmentarzy, miejsc kultu i miejsc pamięci. Na bieżąco przeprowadzana jest pielęgnacja zabytkowej zieleni zwłaszcza na cmentarzach. Gmina w latach 2014-2015 na ten cel przeznaczyła 6950,00 zł. W latach 2016-2017 przeznaczono 1500,00 zł.

W celu sprecyzowania długofalowych celów swojej polityki uchwalony został szereg dokumentów strategicznych, dzięki którym w najbliższym horyzoncie czasowym zadania programowe będą realizowane w sposób spójny i konsekwentny. W tych dokumentach ważną rolę pełnią odniesienia do ochrony dziedzictwa kulturowego i jego promocji.

W roku 2015 Gmina uchwaliła Strategię rozwoju Gminy Reszel do 2025 r. (Uchwała Nr XII/99/2015 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 29.10.2015 r.)

W roku 2016 nastąpiła zmiana uchwalonego w 2009 r. Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Reszel na Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Reszel. (Uchwała Nr XXIV/174/2016 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 03.08.2016 r.). Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Reszel powstał w ramach Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji Sieci miast Cittaslow.

W roku 2017 r. zostało uchwalone przez Radę Miejską w Reszlu nowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Reszel. (Uchwała Nr XXXIII/235/2017 Rady Miejskiej w Reszlu z dnia 23.02.2017 r.)

Gmina regularnie przekazuje właścicielom i dysponentom obiektów zabytkowych informacji o możliwościach pozyskiwania dodatkowego wsparcia finansowego (zwłaszcza z funduszy europejskich).

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z ROZWOJEM TURYSTYKI Z WYKORZYSTANIEM OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO (W TYM SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH)

W 2015 r. gmina Reszel przystąpiła do realizowanego przez Związek Gmin BARCJA w Kętrzynie zadania pn. „Budowa ścieżki rowerowej na terenie powiatu kętrzyńskiego” – etap I.

Celem tego zadania jest opracowanie wspólnie z pozostałymi gminami powiatu kętrzyńskiego koncepcji a następnie dokumentacji technicznej na budowę ścieżki rowerowej na terenie powiatu kętrzyńskiego. Planowane przedsięwzięcie pozwoli w pełni wykorzystać potencjał turystyczny naszej gminy, wpłynie na lepszą i ściślejszą współpracę samorządów oraz turystyczne skumulowanie ciekawych miejsc w powiecie kętrzyńskim z Pętlą Wielkich Jezior Mazurskich, a także z Wschodnim Szlakiem Rowerowych „Green Velo”.

W ramach ww. zadania w 2016 r. został opracowany Program Funkcjonalno – Użytkowy dla zadania „Budowa ścieżki rowerowej na terenie powiatu kętrzyńskiego”. Całkowita wartość zadania: 153 750,00 zł.

Wysokość dofinansowania w ramach dotacji celowej udzielonej przez Gminę Reszel dla Związku Gmin BARCJA na realizację ww. zadania wyniosła – 11 869,00 zł.

Szereg działań mających na celu promocję Gminy Reszel był również promocją obiektów zabytkowych. Co roku wydawany był kalendarz przedstawiający reszelskie zabytki oraz pocztówki. Dodatkowo drukowane były mapy z zaznaczonymi obiektami zabytkowymi i broszurki je opisujące. W ramach działań promocyjnych kupowane były obce wydawnictwa promujące w/w obiekty. W 2017 roku wydana została książka autorstwa prof. Tadeusza Rawy pt. „Reszel 1337-2017”. Wszystkie te pozycje rozpowszechniane były wśród mieszkańców i turystów w punkcie IT oraz w biurze promocji.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z ROZWOJEM KULTURY I HISTORYCZNYCH TRADYCJI

Gmina Reszel regularnie wspiera Reszelskie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej. Parafia pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Reszlu przewiduje kontynuację Koncertów. Impreza odbywa się w zabytkowym kościele i popularyzuje muzykę klasyczną. Koncerty są nadal kontynuowane i Gmina je nadal wspiera finansowo i organizacyjnie.

Gmina Reszel organizuje lub współorganizuje różnego typu imprezy przybliżające mieszkańcom wartości historyczne miasta. Podstawową imprezą są coroczne Dni Reszla, które przypominają mieszkańcom wydarzenia związane z nadaniem praw miejskich Reszlowi.

„Resiel to nie błąd, to nazwa Reszla w gwarze mazurskiej”. Tak swój wykład zaczął ostatni z prelegentów podczas konferencji naukowej "680 lat Reszla na tle historii regionu". Ośmiu wybitnych historyków opowiedziało o Reszlu, jego początkach, mieszkańcach i zabytkach. 21 października 2017 r. w galerii "Zamek" w Reszlu rozpoczęła się niezwykle

konferencja. Chyba jeszcze nigdy Reszel nie gościł tylu znamienitych historyków w jednym miejscu i czasie z okazji rocznicy nadania praw miejskich. O początkach miasta, budowie zamku, jego wcześniejszej lokalizacji oraz nadaniu przywileju lokacyjnego opowiedział prof. Grzegorz Białyński. Zaraz po nim o błędach historycznych w dziejach Reszla opowiedział Robert Klimek. To chyba ten wykład wzbudził największą dyskusję, gdyż włączyli się w nią zarówno profesorowie, mieszkańcy jak i samorządowcy. O uczniach reszelskich Jezuitów oraz wybitnych mieszkańcach Reszla opowiedział prof. Stanisław Achremczyk. Zaraz po nim dr Danuta Bogdan przybliżyła słuchaczom jak wyglądał samorząd miasta przed rokiem 1772. Ks. prof. Andrzej Kopiczko jak również dr Jerzy Kiełbik przekazali swoją wiedzę o ludności Reszla w XVIIIw. Ekspert od małej architektury sakralnej, dr Stanisław Kuprjaniuk opowiedział o kapliczkach i krzyżach przydrożnych w Reszlu i okolicach, a dr Jerzy Łapo o Reszlu w opisach mazurskich gazet." Wspomniana konferencja była za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Kultury finansowana przez Gminę - ok. 2000 zł.

Gmina Reszel nieustannie współpracuje z różnego rodzaju placówkami kulturalnymi m.in. Galeria Zamek, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Kultury.

Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem przedstawiała się następująco:

Od 2010 r. MBP w Reszlu realizuje we współpracy z Fundacją Ośrodka Karta w Warszawie projekt Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej. Biblioteka pozyskuje, digitalizuje i udostępnia na portalu Karty materiały źródłowe, dotyczące historii lokalnej, pozyskane od mieszkańców naszej gminy: dzienniki, pamiętniki, listy, fotografie, dokumenty osobiste. Do 2015 roku pozyskaliśmy i udostępniliśmy w Internecie 116 takich dokumentów.

Na wystawie fotograficznej, zatytułowanej „W szkolnej ławie”, zaprezentowaliśmy zdjęcia udostępnione przez mieszkańców Gminy Reszel, a wykonane w szkołach, które działały/ działają na terenie naszej gminy. Najstarsze zdjęcie pochodziło z lat 1936/1937 i zostało wykonane w nieistniejącej już dzisiaj Szkole Podstawowej w Zawidach.

Organizowano również następujące wystawy:

- „W starym albumie u mego dziadka” - wystawa fotografii i dokumentów ze zbiorów Cyfrowego Archiwum Lokalnego
- „Okolice Reszla na starej pocztówce” - wystawa
- Wystawa plakatu „Miasta Cittaslow”
- „Biblioteka – mój czas, moje miejsce” – (wystawa przygotowana przez Wojewódzką Bibliotekę w Olsztynie, poświęcona działalności bibliotek publicznych naszego województwa, w tym Miejskiej Biblioteki Publicznej w Reszlu)

W 2015 r. Biblioteka zorganizowała wystawę fotograficzną, zatytułowaną „Ach, co to był za ślub”, na której zaprezentowaliśmy zdjęcia ślubne mieszkańców gminy i ich przodków, pochodzące z lat 1920-1970 r.

Współpracowano ze Stowarzyszeniem „Pomocna Dłoń” przy realizacji projektu „Park miejski w Reszlu cudem przyrody”. W Bibliotece odbyły się 2 wykłady dr inż. Wojciecha Słomki „Kumak z Reszla”, których tematem była flora i fauna reszelskiego parku.

Również w 2015 r. MBP w Reszlu opracowała pierwszy reszelski Quest, zatytułowany „Śladami księcia poetów”, który został wydany w formie folderu, w nakładzie 500 egz. Quest wzbogacił ofertę turystyczną miasta – był dostępny w punkcie informacji turystyczne UG, w lokalach gastronomicznych, w recepcjach hoteli i w gospodarstwach agroturystycznych na terenie całej gminy. Quest zamieszczono również na stronie www.biblioteka-reszel.pl, skąd można go wydrukować.

Organizowano również następujące wystawy:

- „Nasze pasje, nasze hobby” – wystawa rękodzieła, prezentująca prace twórców z naszej gminy.
- „Zabytkowe pałace i dwory Warmii” – prezentacja multimedialna – zajęcia w Kreatywnym Klubie Seniora, działającym w Bibliotece

Z kolei w latach 2016-2017 Miejska Biblioteka Publiczna realizowała następujące projekty:

Wystawy.

- Wystawa poświęcona historii Zespołu Szkół im. Macieja Rataja w Reszlu.
- „Feliks Nowowiejski” – wystawa wypożyczona z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, poświęcona życiu i twórczości polskiego kompozytora, związanego ze Świętą Lipką, w 70 rocznicę śmierci (była prezentowana w bibliotece i w bazylice świętolińskiej)

Przygotowane przez Towarzystwo Miłośników Reszla i Okolic:

- „Między Reszlem a Świętą Lipką” – wystawa poświęcona kapliczkom przy drodze pielgrzymkowej z Reszla do Świętej Lipki, przygotowana przez Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Kętrzynie.
- „Wokół Świętej Lipki” – wystawa zabytków związanych z kultem maryjnym i tradycją pielgrzymowania do Świętej Lipki.
- „Dawny Reszel” „Zabytki powiatu kętrzyńskiego” (fotograficzna).

Spotkania z pisarzami regionalnymi i propagatorami kultury Warmii i Mazur:

- z pisarką Katarzyną Enerlich,
- z działdowską poetką Renatą Buczyńską – laureatką nagrody „Uskrzydleni 2017”,
- z Ewą Sotomską – propagatorką kultury mazurskiej i autorką opracowania „Kierz róży. Bajki mazurskie z działdowszczyzny”.

Spotkania edukacyjne dla dorosłych:

- „Doroczne zwyczaje i obrzędy na Warmii i Mazurach” , „Gwara warmińska” – pogadanki.

- Prelekcje "Kapliczki przy drodze pielgrzymkowej z Reszla do Świętej Lipki" - prelekcje wygłoszone przez członków Towarzystwa Miłośników Reszla i Okolic – Roberta Połubińskiego oraz Roberta Klimka, połączone z prezentacją multimedialną.

Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury w Reszlu w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem przedstawiała się następująco:

Miejski Ośrodek Kultury współpracuje z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie Gminy Reszel oraz sam organizuje zadania z zakresu upowszechniania wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Miejski Ośrodek Kultury prowadzi kompleksową organizację eventów, realizując tego typu przedsięwzięcia od etapu projektu po ich organizację techniczną i artystyczną. Przygotowuje przedsięwzięcia realizowane w Reszlu oraz na terenach wiejskich. Wykonawcy z Miejskiego Ośrodka Kultury występują też poza Gminą Reszel uczestnicząc w przeglądach, konkursach oraz projektach promujących Miasto i Gminę Reszel.

MOK w Reszlu wspólnie z samorządem gminnym organizuje co rocznie w miesiącu lipcu „Dni Reszla” upamiętniające nadanie dla miasta praw miejskich, organizuje również co roku Dożynki Gminne które przybliżają m.in. dawne zwyczaje towarzyszące rolnikom.

Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu w 2014 r. zrealizował projekt pn. „Wyprawa w średniowiecze”. Mieszkańcy miasta i gminy Reszel, miejscowości wchodzących w skład LGD „Barcja”, a także miast sąsiadujących z powiatem kętrzyńskim oraz ze względu na szczyt sezonu wakacyjnego, turyści przebywający w tym czasie na Warmii i Mazurach, 12 lipca 2014r. „przenieśli” się do roku 1337 (rok nadania Reszlowi praw miejskich). Na uczestników „Wyprawy w średniowiecze” czekało wiele atrakcji: Parada historyczna. Otwarcie „Teatrum”- salwa na wiat z artylerii średniowiecznej, hakownic, foglerzy ładowanych prochem czarnym wedle średniowiecznej receptury. Szranki i konkury, czyli popisy sprawności rycerskiej w walce wręcz z użyciem wszelkiej broni średniowiecznej: mieczy, toporów, kiścieni. Pokazy tańców. Prezentacja zwyczajów rycerskich. Turniej rycerski bojowy pieszy o „Miecz Warmiński”. Rycerski turniej konny. Turniej kusznicy dla publiczności. Koncert zespołu muzyki dawnej w wykonaniu zespołu „Kwartet Jorgi” . Pokaz średniowiecznego rękodzieła. Działania te realizowała 60-osobowa grupa w skład której wchodziło: rycerze pieszy i konni, rzemieślnicy, kuglarze, dwórki i dworzanie).

MOK Reszel redaguje, opracowuje graficznie i zajmuje się dystrybucją czasopisma p.n. „Gazeta Reszelska”. W 2014 r. MOK w Reszlu przygotował i wydał specjalne wydanie „Gazety Reszelskiej” w setną rocznicę wybuchu I wojny światowej. W paromiesięczną pracę nad gazetą zaangażowało się wiele osób. Zgodę na publikację polskich tłumaczeń tekstów wyraziła redakcja niemieckiej gazety „Rößeler Heimatbote”. Dyrektor Ośrodka Badań Naukowych w Olsztynie, prof. Stanisław Achremczyk pozwolił na zamieszczenie obszernych fragmentów wydanej przez OBN książki pt. „Pamiętnik Warmiaka” reszelska drukarnia „Jumar”, podjęła się wydruku gazety w specjalnie na to wydanie przygotowanej szacie graficznej. W reszelskim zamku, ta szczególna gazeta została zaprezentowana na

okolicznościowym spotkaniu, na którym prelekcję na temat I wojny w Prusach Wschodnich, wygłosił Aleksander Puszek. Wydaniu Gazety towarzyszyła też wystawa prezentująca Reszel z okresu I wojny światowej. Ekspozycja prezentowana była w reszelskim zamku i Gimnazjum nr 1.

W 2014 r. we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 3 w Reszlu Miejski Ośrodek przygotował montaż słowno – muzyczny zatytułowany „Droga do wolności”. Koncert ten był muzyczną podróżą od dnia odzyskania niepodległości po dzień dzisiejszy. To multimedialne widowisko było też okazją do wspólnego śpiewania pieśni patriotycznych. W tym wyjątkowym dniu przez cały dzień z wierzby ratusza rozbrzmiewała muzyka przypominająca okres dwudziestolecia międzywojennego.

W latach 2016-2017 kontynuowano powyższe działania, najważniejszym elementem związanym z lokalnym dziedzictwem historycznym była organizacja konferencji naukowej „680 lat Reszla na tle historii regionu”.

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem na terenie gminy działało Towarzystwo Miłośników Reszla i Okolic. Celem działań stowarzyszenia jest m.in.

- szerzenie wiedzy o historii Reszla i regionu,
- promocja i ochrona zabytków oraz pamiątek przeszłości,
- działalność na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.

Stowarzyszenie działa nadal i organizuje wiele działań mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z UDOSTĘPNIENIEM MIESZKAŃCOM I TURYSTOM INFORMACJI DOTYCZĄCYCH WALORÓW ZABYTKOWYCH GMINY

Gmina Reszel realizuje politykę promocyjną na portalu Facebook. Na stronie Gmina i Miasto Reszel na bieżąco dodawane są zdjęcia i informacje ze wszystkich uroczystości i wydarzeń mających miejsce na terenie gminy).

Na terenie miasta ulokowane są tablice z planem miasta i ogólnymi informacjami w językach obcych, ich stan jest na bieżąco monitorowany. Gmina prowadzi punkt informacji turystycznej. Pracownicy Urzędu Gminy w Reszlu dokładają wszelkich starań aby turyści w punkcie IT byli obsługiwani na najwyższym poziomie). Co roku drukowane są broszurki z opisem historii miasta i poszczególnych najbardziej wartościowych zabytków. Informacje te są wytwarzane w kilku językach.

Biuro Promocji na wszystkich targach oraz konferencjach w których uczestniczy, przedstawia Reszel jako miasto pełne zabytków wysokiej klasy. Zdjęcia zabytków wykorzystywane są do tworzenia wszelkiego typu gadżetów promocyjnych.

Reszel ma podpisane umowy partnerskie z czterema miastami zagranicznymi z Litwy, Czech, Austrii i Niemiec. Biuro promocji nieustannie współpracuje z różnego typu mediami. Materiały promocyjne zamieszczane są przede wszystkim w prasie ale także na portalach internetowych.

Burmistrz Reszla obejmuje patronatem honorowym inicjatywy istotne dla społeczeństwa odbywające się na terenie Gminy Reszel.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z UCZESTNICTWEM GMINY W SIECI CITTASLOW

Reszel promowany jest systematycznie na różnego rodzaju spotkaniach reprezentantów miast Cittaslow. Corocznie organizowany jest Festiwal Miast Cittaslow, co roku w innym mieście, a na którym Reszel zawsze wystawia swoje stoisko. Miasta Cittaslow wymieniają się także między sobą materiałami promocyjnymi, które wykładane są w tak zwanych kącikach Cittaslow.

W ramach współpracy, członkowie spotykają się kilka razy w roku na Walnym Zgromadzeniu Członków Sieci. Dodatkowo członkowie Zarządu Stowarzyszenia spotykają się na zebraniach. Co roku organizowany jest festiwal miast Cittaslow, każdego roku w innym mieście. Ostatni tydzień września obchodzimy w miastach spod znaku ślimaka jako „Tydzień z Cittaslow”.

Ważnym elementem w chwili obecnej jest rewitalizacja sieci miast Cittaslow w ramach Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji sieci miast Cittaslow. W ramach tego programu Gmina zrealizuje 3 projekty. 1 projekt tzw. „miękki” społeczny pn.: „Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym” oraz 2 projekty inwestycyjne tzw. „twarde” pn.: „Prace remontowo – konserwacyjne budynku MOK na cele aktywizacji społeczno – zawodowej” (w trakcie realizacji, koniec II kw. 2018 r.) i „Rozwój przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie funkcji integracyjnych i rekreacyjnych Parku Miejskiego i jego otoczenia wraz z poprawą funkcjonalności komunikacyjnej w obrębie parku” (realizacji planowana w latach 2018-2019).

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z WPROWADZANIEM WIEDZY O LOKALNYM DZIEDZICTWIE KULTUROWYM W RAMACH EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY

W okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami placówki edukacyjne w Gminie Reszel prowadziły szereg działań związanych z promocją i rozpowszechnianiem informacji na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Działania realizowane przez byłe już Gimnazjum nr 1 w Reszlu:

1. W ramach lekcji historii w drugich klasach organizowane są wycieczki „Szukamy śladów średniowiecza w Reszlu” – uczniowie omawiają najważniejsze zabytki gotyckie w Reszlu (most niski i wysoki; zamek; kościół; baszta; mury obronne; układ architektoniczny starego miasta).

2. Na lekcjach wos-u przeprowadzane są zajęcia na temat: „Wielokulturowość Warmii i Mazur – dziedzictwo kulturowe”.
3. Na lekcjach historii i plastyki omawiane są przykłady zabytków z określonych epok z naszego regionu.
4. Na lekcjach j. polskiego omawiane są utwory poetów i pisarzy naszego regionu, np.: K. I. Gałczyński (Leśniczówka Pranie).
5. Podczas lekcji geografii uczniowie piszą plany wycieczek po Reszlu i okolicach; wykonują prezentacje „Zabytki mojego regionu”(klasy drugie).
6. W ramach projektu gimnazjalnego uczniowie wykonują prezentacje o regionie, np.: „Reszel – moje miasto”, „Odkrywamy zabytki naszego miasta”.

Działania realizowane przez Szkołę Podstawową nr 3 w Reszlu:

1. W szkole działa zespół folklorystyczny „Mali Reszelanie”, który poprzez udział w konkursach, przeglądach, swoimi występami krzewi kulturę ludową naszego regionu.
2. Dwie klasy ze szkoły wybrały się na wycieczkę edukacyjną do Muzeum Zamkowego w Malborku i uczestniczyły w zajęciach na temat historii zamku.
3. Udział dwukrotny klas w grze plenerowej „Warmińskie straszdyła” w Bęsi, gdzie kultywuje się tradycje naszego regionu.
4. Wycieczka autokarowa do Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku-zwiedzanie chat warmińskich i mazurskich (skansen).
5. We współpracy z przewodnikami z Kętrzyna uczniowie mieli możliwość poznania zabytków Reszla i Kętrzyna.
6. Prace plastyczne na temat naszego regionu-herb miasta, zabytki naszej Małej Ojczyzny.

Inne działania Szkoły Podstawowej w Reszlu w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego regionu;

- nauczycielki historii i języka polskiego brały udział w szkoleniach zorganizowanych przez ODN Olsztyn we współpracy z IPN – em – „Regionalizm – patriotyzm jutra” (wykłady, warsztaty – np.: na temat gwary warmińskiej) oraz „Wielokulturowość Warmii i Mazur”;
- szkoła bierze cyklicznie udział w konkursie „Polskie Zamki Gotyckie”;
- z kulturą regionu zapoznawaliśmy gości z Niemiec oraz z Litwy podczas ich wizyt w ramach wymiany partnerskiej krajów;
- w ramach lekcji historii uczniowie uczestniczą w wycieczkach po Reszlu, podczas których poszukują śladów średniowiecza w mieście;
- podczas godzin wychowawczych w ramach tematu „Dawni i współcześni” - uczniowie porównują obecnych i dawnych mieszkańców regionu;
- uczniowie wykonują projekty edukacyjne (klasy II gimnazjum) z historii i geografii na temat kultury regionu;
- nauczyciele historii brali udział w sympozjum popularnonaukowym „Święta Lipka - perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań”.